

Ciobănilă

Bolea dus, cu arsuri, trântit în niște paie sub șopron: părea mort. Doar coșul pieptului i se mișca, slab, a răsuflare, și pielea i se înfiora scuturată de friguri, când creștinul care venea uneori să-l vadă îi turna o oală cu apă rece în cap. După câteva zile de nesimțire s-a trezit din noaptea zăcerii, a deschis ochii și a dat să se scoale. Dar mișcarea a săvârșit-o mai mult în gând; trupul nu l-a ascultat: i-a bătâit numai un picior, i s-a rânjit o buză și a icnit o spumă verzuie... Istovit, s-a culcat tot în gând, la loc, în bezna creierului oblonit. Somnul însă i-a fost de aici înainte mai liniștit, fără spasme, dând pas întremărilor lăuntrice să urce din adâncuri.

Pe urmă s-a deșteptat întreg și de-a binelea. A încordat grumazul dezțepenit, și gâtul ascultător i-a înălțat capul de pe pământ, cât ochii să poată privi împrejur. Mai târziu picioarele nu s-au mai fleșcăit sub el, ci l-au ridicat și l-au ținut în sus.

Bucuros, omul care-l priveghea i-a pus dinainte o strachină cu lapte și o felie de mămăligă. El întâi le-a mirosit: izul lor i-a înviorat nările și i-a chemat, ca dintr-o depărtare neagră, șovăitoare aduceri-aminte... A limpit cu răgazuri laptele, care abia se ducea, cu noduri și zăbave... Plecat apoi asupra mămăligii, a dat numai din coadă la ea, s-a tras înapoi și iar s-a trântit... Așa a mâncat din mâna omului și a adormit adânc alte zile, până s-a sculat deplin sănătos, cum fusese mai înainte... mare, voinic și flocos, câine ciobănesc alb, coborât de la stână, de-a dreptul din munte.

Atunci omul l-a strigat poruncitor pe numele ce-i lăsase păstorii, când l-au tras aproape mort din dăsa de pe spatele măgarului și i-l daseră în primire.

– Samson, vin aici...

Dulăul nu l-a cunoscut însă de stăpân, glasul nu i-a mers deloc la inimă și nu s-a clintit. A mișcat ușurel moțul cozii și i-a zâmbit oleacă, trist, din priviri. Astfel, de la început s-a pus o rece depărtare lăuntrică între om și animal, care s-a tălmăcit numaidecât într-o plecare a câinelui spre poartă. Omul a alergat după el, l-a ajuns; cu oarecare sfială, l-a mângâiat pe cap, la rădăcina urechilor, i-a petrecut pe nesimțite cureaua cu lanț pe după gât, l-a adus cu vorbe bune înapoi și l-a legat de un stâlp al șopronului unde zăcuse. I-a pus în față bucate, pe plac: câinele n-a vrut să mai mănânce...

– Dă-i drumul să se ducă, dacă așa îi este voia, după turma lui, îi zicea nevasta gospodarului. Țștia știu urma urmele și poate își găsește stăpânii.

– D-apoi baciul însuși mi l-a încredințat și m-a rugat să i-l îngrijesc, și dacă trăiește să i-l păstrez până-n primăvară, când urcă iar pe Foișag. Mi-a dat doar arvună putinica de brânză și m-am legat. Și apoi ne păzește casa, că tot n-avem nici o javră să latre măcar la călătorii de pe drum.

Dar Samson nu știa de tocmeala baciului, nici de grozava lui boală ce-l lovise când coborau Valea Urseiului, de zăcerea lui în dăsa în care-l purtase poște întregi asinul. Până ce, neputând să-l mai care cu ei, nici să-l îngrijească cum se cade, ciobanii, în drum spre baltă, îl daseră în seama celui dintâi gospodar în-tâlnit în cale, cu rugăminte să-l adăpostească, până s-o alege: „au moare, au scapă”.

– E jigodie, spuse gazda, primindu-l: uite cum îi frige botul și i se urdușesc ochii. Nu tușește?

– Ba și tușește, spuse cu milă baciul. Mi-e scump ca un copil, urmă el, că-i vrednic și mintos, minune mare! Adună oile risipite și le veghează mai dihai ca unul din noi. Nu știe ce-i lenea ori lăsarea... De când îl avem nu se mai stăvește lup în preajma stâniei. Să-l lapăd, mi se rupe inima, că l-am crescut chiar eu de când era de-o șchioapă. Adică se cheamă că nu-l lapăd, o întoarce el, sporovăind înainte, ca unul ce era lacom de vorbă, de care postise atât amar de vreme acolo sus, unde nu-i ieșea din gură decât: „hăi, oaie, nea, oaie... bâr, oaie“...

– Și uite, se porni el, ți-l las dumitale, că ne-au cuprins ploile, și pe el l-a făcut learcă. Mi-e să nu prinză junghi.

Gospodarul, zăpăcit de-atâta vorbă, dete din cap că așa este și ridică ochii la cerul din care țărâia fără conținere de o săptămână în șir o ploică mărunță și deasă, cu vânt rece ca de munte.

– Ți-l las deci dumitale, o luă de la capăt baciul gurativ, că ești și te vezi gospodar cuprins... iar pentru îngrijiri și hrană ține berbânța asta. La întoarcere, dacă-l mai aflui, ți-o face și altfel de plată, că vindem, se cheamă, brânzeturile. Și să știi, adaose el întorcându-se, că numele lui este Samson, pentru că-i voinic ca tizul lui din *Scriptură*. Și s-au urnit cu turme, cu păstori și tarhatul tot să se mistuiască în negurile ploilor.

Dar, cum spuneam, de tocmeala asta între baci și gospodar Samson nu știa și nici nu vrea să știe. Lui îi ardea sufletul de dorul ciobanilor și al turmei. Aici, în cuprinsul unui stânjien, cât îi îngăduia lanțul să se miște, găinile îi ciuguleau mămăliga de sub nas și niște purcei obraznici îl guiță neconținut năvălindu-l, cât trebuie să se apere de ei mursicându-i de urechi ca pe oile neascultătoare – și n-a mai răbdat. Într-o noapte s-a smucit cu putere, a smuls stâlpul care putrezise și l-a târât câțiva pași. Noroc că lanțul a ieșit prin capătul

lemnului și el a putut porni numai cu fierul de gât. A sărit apoi peste poarta înaltă și a fugit, nebun, după ai săi.

Chiar din poartă a pus botul în țărâna noroioasă a drumului și a început a coteli, ici-colo. Aproape de casă și prin șanțul de alături și prin iarba împrejurimilor unde fusese popasul turmei, el putu desluși urme învălmășite și citi izul lor cu nasul, ca pe niște slove tipărite cu mirosuri pe pământ. Dar mai la vale, merse din ce în ce mai anevoie, până ce orice semn și miros pieri; ploile le spălase cu desăvârșire... Dar el tot a mers așa, în oibul locului, cu urechea și coada mereu mai pleoștite, până s-a oprit rătătit. Nu știa încotro să mai apuce. S-a pus în șezut pe marginea drumului și a urlat lung spre munte și apoi către șes: nu i-a răspuns nimeni. A pornit iar și a călcat preț de o poștă, până ce, istovit, s-a culcat într-o porumbiște, deznădăjduit.

În zori a plecat iar, se înseninase. Și dimineața, când soarele urcase de-o suliță, el intra într-o margine de sat. A încetinit mersul și, cu băgare de seamă, a trecut pe lângă cea dintâi casă, de-a lungul unor uluci de țambre, din dosul cărora s-auzea o larmă și niște zbierete parcă de miei... Prinse suflet: erau ai lui... înaintă și se opri în poarta deschisă. Adevărat: în ograda țărcoită ca o stână zburda un ciopor, dar de un alt soi de miei, cei mai mulți albi: săreau, se zbenguiau, se luptau, alergau, cu mare ramăt.

Câinele, amăgit, intră înăuntru. Nimeni nu-l băgă de seamă. Mai în fund în fața lui o clădire tot albă, cu ferestre mari, cum nu mai văzuse în viața lui. Deasupra pridvorului o tăblie, pe care, dacă ar fi învățat buchile, Samson ar fi citit: Școala primară mixtă a comunei Lunca-Frumoasă, cătunul Poeni. Dar el nu știa carte și nici copii nu mai văzuse. Cunoscuse numai oameni mari, îndeosebi pe baciul lui și pe păstori. Ceilalți cu care avusese de-a face nu-i plăcuseră. I-ar fi mușcat,

dar la certarea stăpânului se mulțumea să-i mârâie. Pe când găgâlicile astea săltărețe de aici din țarc aduceau cu mieii despărțiți de-a bașca de oi, zbierând după mamele lor. Se apropie să-i miroasă...

Un copilaș îl zări și dete alarma. Câinele cu blana vâlvoi, terfelită de pulberi și noroaie, cu lanțul târâș după el, se înfățișă fioros. Și speriați fugiră grămadă în pridvorul școlii.

– Domnule, strigau, domnule, un câine, un câine turbat!

Numaidecât se ivi din târlă un om voinic și mustăcios cu o nua în mână.

– Ce e neorânduiala asta, copii? strigă el.

– Un câine turbat! zbierară ei iar.

– Unde?

– Uite-l colo, domnule... și copiii arătau cu mâinile întinse spre el.

„Ăsta e baciul lor“, își zise Samson. Se ridică și se smeri, vârand puțin coada între picioare.

Învățătorul se uită de departe la el: era hâd în adevăr, dar nu părea primejdios. Sta liniștit, fără nici un gând rău. Totuși, n-avea ce căuta la școală. Făcu câțiva pași, se plecă să ia o piatră, o azvârli în el și-l huidui.

Samson, ca orice strein, nu mai așteptă: se trase afară, și dascălul închise poarta, mulțumindu-se să-l mai alunge cu un „huo“... Dar câinele nu se depărtă mult; îl intriga noul soi de miei... și stete locului: „țarcul o fi al baciului, dar drumul era slobod“, și se puse în șezut, cu ochii la poartă.

Copiii se luaseră după domnul lor și, căutând pietre, se buluciră la zăbrele să-l lovească. Învățătorul îi certă.

– Un câine fugar, poate s-a rătăcit... Lăsați-l în pace. Intrați în clasă!

Copiii nu se-ndurau să se dezlipească de la uluci.

– Uite, mă, ce cap mare are...

– Vezi, e cu lanțul de gât.

– N-are ochii roșii, domnule, și nu-i curg bale, se făcu firoscos un țânc.

– Cuțu, cuțu, na... îl strigă cineva.

Câinele mișcă a mulțumire coada înfoiată.

„Mieii ăștia, când nu zbiară, vorbesc ca baciul meu“, gândi el.

– Tata spune că e bine când un câine rătăcit trage la o casă.

– Lasă, lasă, aici nu e casă, e școală. Destul... intrați în clasă. Și domnul abia îi putu urni cu nuiaua din urmă, ca pe o turmă, și-i vârî în târlă.

– „Tot miei sunt“, hotărâ Samson... Apucase el să-i miroasă de aproape. Dar nu erau miei de oi, deși straietele lor aveau iz de lână, erau miei de om... Și astfel Samson își dezlegă singur nedumerirea. De acum încolo știa cu ce are de-a face. Se puse pe brânci, își rezemă botul pe labe, cu ochii țintă în ogradă, să vadă ce se mai petrece cu ei. Cum era însă lihnit de foame și ostenit de alergătură, ațipi, ceea ce nu i se întâmplase altădată.

Îl trezi larma cunoscută cu zbieretele de mielușei. Se ridică. Copiii ieșeau voioși din clasă și se risipiră zburdând în curte, dornici de joacă. Dar învățătorul se arătă numaidecât cu nuiaua, îi strânse ca un baci și-i rânduî doi câte doi, pornind spre poartă, o deschise și le dete drumul prin strunga ei. Apoi se întoarse și intră în târlă.

„Ce mai încoace și încolo: aidoma ca la stână!“ Și Samson se bucură nu numai cu vârful cozii, ci în el întreg. Găsise o fărâma de turmă, cu baci... De bună seamă că are să fie nevoie și de câine vrednic... Mai ales în împrejurări ca cea de acum, când îi trimite singuri la pășune... Căci unde ar putea să-i sloboadă din țarc, afară?

Copiii iar îl văzură. Unul mai îndrăzneț ieși din rând către el...

– Fugi, mă, că te mușcă! Îi strigară toți.

– Aș, nu mi-e frică. Nu mușcă dacă nu-i faci nimic... și se căută în traista de la șold.

Samson îi urmărea orice mișcare... Băiatul scoase o halcă de mămăligă întinsă cu brânză și i-o zvârli. Câinele o înhăță din zbor: colții albi îi luciră o clipă grozavi și cerul gurii se zări negru, ceea ce îi înfioră pe toți și-i făcu, de unde porniseră spre el, să se sfiască îndărăt. Dar câinele da mulțumire din întreg stuful cozii, semn că mai aștepta altă halcă. Băiețelul îi aruncă încă un coloș, pe care Samson îl prinse așijderi... Atât le-a trebuit celorlalți... Toți și-au scormonit trăistioarele de după gât și i-au pus dinainte care o frântură de azimă, care un boț de brânză, unul o așchie de slănină, altul niște mere.

– Păi tu nu știi? Câinii nu mănâncă poame...

– Al meu mănâncă prune, mereu îl bate mama și-l alungă din livadă.

– Da' grozav e, mă, al tău! Se urcă în pom...

– Nu, mă prostule, le culege pe ale de pe jos.

– Îl țineți voi nemâncat, sări altul. Ia să-l sature de mămăligă și să-i mai zvârli și oase: să vezi atunci că nu mai strică porumb din luncă și poame din ogradă.

Samson își îndestulase foamea și se desfăta privindu-i cu ochii luminați de amintiri, lingușindu-și botul, și prinse să-i iubească.

Unul mai mărișor își luă curaj, veni până lângă el, întinse mâna și-l mângâie întâi pe cap, apoi îndrăzni și pe spinare.

Câinele scheună ușor și-i linse mânuța. Numai decât alții tăbărară pe el să-l atingă, să-l scarpine și se ghiontiră, se îmbrânciră gălăgioși gata de bătaie. Câinele sta liniștit, n-avea poruncă de la baciul lor să se amestece și să puie rânduială.

Învățătorul auzi larma de la poartă, ieși, se supără, goni câinele, îi așeză iar în șir, făcându-le vânt pe

drumul satului, și stete să se uite după ei cu nuiua în mână, până se depărtară. Samson se dete după colțul zaplazului și se așează pe așteptare, petrecându-i cu ochii.

Dar numaidecât acolo pe drum zarva între ei iar începu.

– Mă, săracul, nu i-am dat apă, și i-o fi sete!

– Lasă, că se duce el singur la pârâu și bea, făcu nepăsător unul.

– Da' ce, mă, ție când ți-e sete te duci la pârâu?

– Dacă n-am de unde bea, mă duc. Și harța era gata să izbucnească.

– Lăsați, mă, că-i aduc eu într-o oală cum ajung acasă, că stau aproape.

– Numai dacă li-i mai găsi aici... se îngrijoră o fetiță. Eu l-aș lua acasă la mine.

– Fugi de-acolo... vrei să te bată mă-ta? Ea n-are mă-măligă destulă pentru tine...

– Lasă, că te spui eu mamii! se smiorcăi ea.

Și gălăgia călători înainte spre inima satului.

Curând a sosit copilașul care făgăduise apa. Dar n-a pus vasul jos, ci, mândru, i l-a ținut chiar el la bot, așa că Samson a limpit din mâna lui. Prilej să se grozăvească povestindu-și celorlalți isprava.

Când, după prânz, au venit la școală, copiii au găsit câinele la post, în poartă. Care cum trecea, îl mângâia. El i-a numărat cum intrau unul după altul în stână, prin strunga împrejmuirii.

– Tii! am uitat să-i aduc mâncare, se jălui frunțașul clasei.

– Măi! Am eu niște nuci în buzunar, își aduse unul aminte. Și îi zvârli un pumn plin. Samson miroși una, o luă în gură și o sparse în dinți. Apoi, cu îndemânare, alese miezul, care-i plăcu. Și se luă de alta. Dăruitorul fu fericit.

– Vezi, mă, că știe să le mănânce? E deștept!

Cel cu apa, ca să nu rămâie mai prejos, își înflori isprava, precum că îi dase să bea apa chiar din pumnii lui, pe care și-i adună, ca să le arate, în chip de cupă.

După ce copiii s-au mistuit în clasă, Samson s-a statornicit iar după colț, unde s-a culcat. Știa că au să-l scoale cu ramătul lor când vor năvăli afară, în țarc.

După alte ceasuri de așteptare, cârdul mieilor de om s-a vestit prin larmă de zbierete, și câinele s-a ivit să-i primească. Văzu cum din nou baciul îi înșiruie de plecare și le dă drumul. Câinele se miră. Nu pricepea: îi trimite la pășune acum seara? Și singuri? Acolo sus la stână nu se obișnuia așa ceva: să lași miei, chiar cârlani mai mărișori, de capul lor, să-i mănânce lupii... Și se luă după ei, câțiva zeci de pași în urmă, apoi tot mai aproape în spatele cioporului, cu lanțul târâș, și băgă de seamă că unul câte unul se răznește și intră în țarcuri de târle deosebite. Căinii satului îl simțiră și hărmălaia se dezlănțui... Ca unul ce se socotea strein și fără drepturi, Samson se trase înțelepțește înapoi, prin mijlocul drumului, și se întoarse la școală. Aici era oarecum dacă nu la el, cel puțin tolerat, măcar la poartă, unde dormi.

În zori a făcut cercetare amănunțită locului și împrejurimilor, găsi pârâul, bău și intră cu labele să le spele; s-a lins, s-a puricat, s-a descâlcit cu dinții de ciulinii prinși în blană. Și s-a întors din nou ca la o datorie să se înțepenească în strunga prin care intră mieii... ăștia, mai târzior au venit iar, fie unul câte unul, fie înhăitați doi-trei, strigându-se, alergându-se din urmă. El i-a întâmpinat de data asta sculându-se și ieșindu-le mult înaintea, cu clătinarea întregului măturoi al cozii.

– V-am spus eu că n-are să plece? Uite-l, ne-a așteptat.

– Păi mi-era că-l gonește domnul...

– Dar ce are domnul cu el? Vede și dumnealui că e câine bun și deștept.

– Mai deștept ca tine: dacă l-o primi în clasă, are să te întrecă în aritmetică...

Toți râseră. Și darurile, brânză, oase, mămăligă, plouară dinaintea lui Samson. Iar mângâierile nu mai conteneau.

– Haideți, mă, că am întârziat, se trezi unul.

Dar învățătorul le văzuse popasul și se ivi la poartă cu nuiaua.

– Iar vă pierdeți vremea cu câinele ăsta de pripas? se răsti el. Intrați repede în clasă. Și se plecă să ia pietre să-l alunge.

– Nu-l izgoniți, domnule, se rugă „mânitorul“, că e bun să păzească școala și casa d-voastră.

Adevărat: într-o latură a curții se mai aflau două odăițe, locuința dascălului, cu o brazdă de flori uscate în față și o pompă de apă într-o latură. Așa că de data asta domnul nu mai zise nimic. Cercetă doar lung cu ochii câinele, care ținti drept în ochii lui o privire caldă și credincioasă, cum își privea baciul. Și, ciudat, învățătorul, parcă muștrat, și-i plecă pe ai lui în jos. Renunță să-l mai gonească și-și mână tăcut copiii în clasă.

Băietul care luase apărarea câinelui nu mai putea de bucurie că izbutise.

La prânz, același joc: alaiul mieilor omenеști defila iar pe dinaintea lui. Copiii din nou se opriră, îl alintară, se hârjoniră cu el, care primi cu bunăvoie joaca, și se lăsa bucuros la toți, ca și cum ar fi fost al tuturor.

Învățătorul, mișcat, rămăsese locului să-l spioneze. Când șirul porni, Samson se luă după copii și-i petrecu o bucată... Apoi se opri: n-avea poruncă să se ia la harță cu câini streini... Stete nedumerit în drum; apoi se întoarse la locul lui. Învățătorul îl aștepta. Se gândise: era singur, nici nevastă, nici copil, nici cățel ori purcel.

Intrase în sat cu mâinile goale... După ce plecau școlarii nu rămânea un suflet lângă el, în pustietatea asta de margine de sat unde era zvârlită școala. I se făcu milă și de el și de animal, așijderi lui, pierdut, răznit de-acasă, stingher. Cine știe, o fi avut și el un adăpost, stăpân bun, de vreme ce trage la oameni și iubește copiii, și se hotărî. Îl chemă cu blândețe în curte. Câinele se apropie sfios, gudurându-se: îl poftea baciul la judecată.

– Vin aici! și-i făcu semn cu palma lângă el.

Samson i se așternu la picioare, tânguindu-se încet.

Dascălul se plecă, îi trecu mâna peste blană, dete de cureaua care-i sugruma grumazul, o desfăcu și lanțul căzu. Câinele se ridică, se scutură ca de o povară și-i linse mâna: era mai mare și mai puternic decât îi păruse la început. Îi plăcu și-l adoptă. Închise poarta, îl luă și-l pofți în pridvorul casei, unde împărțiră amândoi puțină merindă.

– Tu ai să rămâi aici la mine, îi vorbi el.

Samson înțelese, cât se cuvenea să priceapă un câine mintos, și se supuse.

După prânz copiii îl aflară tot în poartă, dar în partea dinlăuntru, de către curte. Fără lanț, slobod, el îi primi cu autoritate: baciul sta în spatele lui.

– Copii, le spuse învățătorul, m-am încredințat că în adevăr e un câine bun... Cine știe cum s-o fi pierdut... Îl opresc aici, al școlii... Să aveți grijă de el și să nu-l necăjiți niciodată cu nimic. Cine știe de ce folos ne poate fi!

– Îl îngrijim, îl îngrijim! strigară toți voioși.

Astfel, Samson, uns câine păzitor, intră în stăpânirea școlii și a ogrăzii, cu tot ce se află în ele: suflete și lucruri; dar mai ales mieii. La cea dintâi recreație a fost lângă ei și între ei. Îi plăcu zburdul lor, lovirea berbecească în capete, fugărirea unul după altul. Dar nu mai îngădui să se răznească vreunul pe afară, pe laturile depărtate

ale ocolului, sau să se agațe de uluci. Alerga numaidecât după bezmetic și-l abătea la loc, în cârd.

Învățătorul, uimit, îi urmărea tot timpul purtarea. Copiii făceau haz, ca de-o joacă a lui. La plecarea cârdului, câinele ieșit la poartă se uita rugător în ochii baciului, cerând parcă învoire să-i însoțească.

– Du-te, îi spuse într-o doară învățătorul, și-i dete dezlegare cu mâna întinsă după șirul elevilor. Și Samson își luă slujba. De data asta nu mai păși sfios în coada alaiului. Ci alerga, ca cel cu răspundere, când în frunte, când pe laturi, cârmuindu-i grijuliu, cu învățătorul din ce în ce mai minunat, ținându-se după ei. Din când în când, Samson întorcea la el capul, să vadă dacă e mulțumit cum își împlinește datoria. Încă rămânea uluit când se desfăcea câte unul din cârd, nu știa ce să facă și căta înapoi spre baci...

– Lasă-l... îi porunci dascălul, făcându-i semn convenit cu mâna, lasă-l... Mergi cu ceilalți mai departe...

El pricepu și își urmă slujba, când pe laturi, când înainte, după cum cereau abaterile copiilor, pe care trebuia să le stăvilească. Săriră câinii satului, de care copiii aveau frică și se apărau cu pietre și ciomege. Dar acum nu mai fu nevoie. Samson lăsă o clipă alaiul, se repezi în cel dintâi zăvod din cale, îl chelfăni bine și se întoarse liniștit. Șarla pieri în curte, unde schelălăi îndelung. Și așa scărmană el în această întâia zi de slujbă o sumedenie de cotarle care săreau să se dea la mieii lui. Cârdul se împuțina. Cu învățătorul în urma lor, ajunseră la capătul uliței mari. Mai rămăseseră numai câțiva copii, care se risipiră prin ulițele lăturalnice... Samson vru să-i ducă și pe aceștia, ca un paznic inimos și viteaz. Dar învățătorul îl chemă, și el veni ascultător și se întoarseră acasă.

– Bravo, îl hiritisi baciul, mângâindu-l... și Samson, fericit, scheună de plăcere.

Cu aceasta, învățătorul se desluși. Făcuse experiența care-l încredința de ceea ce bănuise dimineața: câinele venea de la o stână și era deprins cu disciplina oilor. Îl mai cercă apoi în câteva dați și-l găsi la fel de viteaz și grijuliu; se putea bizui pe el. Rând pe rând, câinii satului, mari și mici, atât de pe partea dreaptă, cât și de pe cea stângă a uliței își încercară puterile și deteră piept cu el: toți îi simțiră adânc colții și nu se mai arătară. Lătrau mișeii, de prin curți, la adăpostul zaplazurilor. Dacă vreun dulău mai trufaș cutezase să iasă afară din poartă, Samson numaidecât se opintise în el și-l dase de-a berbeleacul, spre marea mândrie a copiilor.

După câțva timp, când toți îi luaseră spaima, era de ajuns ca el să-și arate colții – și nu pe toți – ci numai pe cei de sus, rânjind buza, ca nemernicii să piară, chelălăind în fundul ogrăzilor. La urmă, învățătorul îl mai puse la o încercare. Se înțelese cu un gospodar să iasă cu o halcă de carne și s-o zvârle înaintea câinelui cât timp însoțește copiii. Vrea să-l cerce: ce face paznicul în fața momelii. Zis și făcut. Samson a miroșit-o din fugă și nu s-a oprit... La înapoiere a găsit-o în același loc și s-a plecat peste ea. Învățătorul, curios și oarecum clintit din încredere, a stat și el să vadă: îi părea rău de câine, că nu se ține tare până la sfârșit.

Dar, oricum, nu-și părăsise datoria. Acum, când nu mai avea sarcina copiilor, i se îngăduia să slăbească. Samson, după ce miroși carnea, se întoarse, ridică piciorul de dinapoi, urină cu dispreț pe ea... și porni după stăpân... Învățătorul îl îmbrățișă și-l sărută chiar acolo, în mijlocul drumului. Noroc că era seara târziu și ulița goală. De atunci nu l-a mai pus la nici o supraveghere și la nici o cercare.

Ajunsesse mândria școlii. Se făcuse din nou frumos. Ploile îl spălaseră și lațele lui invoalte îl îmbrăcau într-o sarică albă din creștet până-n vârful cozii. Dimineață

cu dimineață, Samson își primea mieii acolo, la intrare. Recreație cu recreație îi veghea, dând ocol horei lor. Se știa împluternicit de baci și se puse să-și muștruluiască mieii așa cum primise el predanie din bătrânii câini, moși-strămoși ai stânelor.

Când se stârnea o încăierare, intra voinicește între ei și-i despărțea cu capul, cu tot trupul, după nevoie. Ba sărea pe cei mai neascultători, îi punea jos cu labelle și-i ținea astfel până venea învățătorul care-i da dreptate lui.

– Eu i-am dat poruncă, spunea acesta, să-mi prindă și să-mi aducă pe toți cei neastâmpărați.

Și ceilalți se bucurau de pedepsirea zurbagiului. Copilașii mai slabi, când erau încolțiți ori bătuți de cei mari, îl strigau să-i scape. El alerga numaidecât, potolea harța, așeza pacea. Nu mai încăpea îndoială: câinele nu era ca toți câinii; era un câine năzdrăvan. O spuse într-o zi unul pe care Samson îl trăsese de sub un vrăjmaș călare pe el și care-l îndesa de pumni.

– Asta te scoate și din ghearele Zmeului... cum auzise el în basmul cu Făt-Frumos cu Greul pământului și Ușurelul vântului, și toți credeau la fel.

Așa că nimeni nu se supăra pe amestecul și faptele lui, cum nu se supărau de pedepsele „domnului”. Câinele era acum peste ei, mântuitorul cel mare și apărătorul lor – acasă îi laudau grozav isprăvile.

– Ia, a înnebunit și dascălul vostru de atâta singurătate, spuneau unii părinți. A opoșit un câine! În loc să-și ia și el de nevastă o fată din sat: uite, de pildă, Ileana lui Cojoc, ori Mariuța noastră.

Chiar de la început se simțise nevoie de o poreclă, ca să știe și el când îl strigă.

– Ce nume să-i punem, copii? întrebă învățătorul, ca la o lecție cu ascultare.

Botezul începu: se perindară tot soiul de numiri, care de care mai alandala:

– Ghiocel, domnule...
– Ba nu, Brândușel, țipă altul.
– Tu nu vezi că e alb, mă, ca ghiocelul!...
– Eu zic Ursei, sări o fetiță.
– Nu, e mai frumos Azor, ca cel din poezie, se iscusi mâniașorul.

– Nu-i bine, că ăla a murit: să-i spunem... Duman.
– Stai, mă prostule, că ăsta e nume de bou!
– Bujor, să-i zicem Bujor, găsi de cuviință un pri-chindel.

– Da' ce, e floare? ăsta e voinic ca un leu. Să-i spunem Leul. Așa e, Leul!

Mulți rămaseră cu gurile căscate la cel ce iscodise un nume atât de nimerit, ciudoși că nu se gândiseră ei mai întâi. Și erau gata să se învoiască. Dar săriră alții mai învățați:

– Nu se poate, domnule, leul nu crește în țara noastră, se întoarseră aceștia spre dascăl.

– Ba Leul! răcneau cei dintâi.

Învățătorul trebui să pună capăt cu nuiua sfatului care ajunsese sfadă. Câinele, alături, aștepta, cu ochii la toate mișcărilor lor, gata să sară și el să-i împace...

– Uite ce zic eu, își dete la urmă cu părerea dascălul, nemulțumit de rezultatul dezbaterii, eu zic să-l botezăm Ciobănilă.

Copiii se uimiră.

– De ce?

– Pentru că se poartă cu voi și vă păzește întocmai ca un cioban cu mieii stânei...

– Ciobănilă, Ciobănilă! repetară cu mare însuflețire toți.

Și Ciobănilă fu noul nume al lui Samson. El îl primi, bucuros că s-a sfârșit cearta, îl recunoscu ca al lui, și de aici înainte răspundea pe loc, ascultător, la orice chemare de Ciobănilă.

Așa se trecu toamna îndelungată cu ploii, înseninări și noroaie.

Numai un lucru nu-i plăcea lui Ciobănilă: duminica și sărbătorile... Nu pricepea de ce în zilele astea mieii lui nu se întorc la țarc. El ieșea în drum și îi aștepta zadar-nic... Unii copii îl zăreau și-l strigau de departe. El alerga și încerca să-i abată spre școală. Dar se ivea baciul, care-i mâna acum în altă parte, într-o târlă unde el nu avea îngăduință să pătrundă și de unde se auzeau răsunând cântece. Atunci, în zilele acelea urâcioase, suna un clopot mare, cu vuiet adânc, nu mic și pițigăiat, ca cel de la gâtul berbecului de la stână... Clopotul ăsta chema pe mielușei lui și pe baci acolo. Sunetele lui îl pătrundeau ca un vânt sonor, îi intrau în blană și-l înfiorau tot... el se resemna și se proptea afară, dincolo de clopotniță, unde se punea cu botul pe labe... După ce se sfârșea ce se petrecea înăuntru (nu știa ce: tuns de lână, mulsoare) se întorcea acasă numai cu învățătorul, amândoi posaci: mieii lor se amestecau în gloata oamenilor, de unde nu-i mai putea scoate.

– Lasă, Ciobănilă, că mâine vin iar... îl mângâia das-călul.

Pe urmă se așternu iarna, cu vifornițe prin care trebui să-și călăuzească cioporul, și sosi Crăciunul, cu vacanța. Școala rămase pustie; câinele și învățătorul – mâhniți... Ca să-și treacă de urât, baciul se puse să-i facă un adăpost împotriva gerului, din niște scânduri alcătuite ca o cutie răsturnată cu fundul în sus, așternută cu fân.

– Ai să dormi tu aici, măi Ciobănilă, împărătește, îl îndemnă el după ce sfârși. Și-l vârî cam cu sila. Câinele nu stete nici un minut. Ieși la zăpadă și nu se învoi în nici un chip cu capacul acela care-l înăbușea... Dimineața îl găsi tot în pridvor, făcut colac la ușă.

– Hei, cu sarica ta mișoasă, îți dă mâna să mâi afară... și stăpânul nu mai stărui, îl lăasă în ale lui.

Dar câinele tânjea, se posomorâse. Ca să-l mai în-senineze, îl luă în ziua Nașterii Domnului la biserică. După ieșirea de la slujbă a fost o tăvăleală prin zăpadă de-a valma, câinele și mieii rostogoliți unii peste alții într-o joacă nebună, că sta lumea și se uita ca la comedie. Ciobănilă își pierduse toată seriozitatea: făcea nebunii mai rău ca un țânc fără minte.

Atunci învățătorului îi veni în gând ceva. Strânse elevii și le vorbi astfel:

– Copii, lui Ciobănilă i se urăște fără voi și vă duce neconținut dorul. Eu zic să treceți zilnic pe la școală să-l luați și pe el.

– Păi noi ne ducem cu colindul, domnule.

– Cu atât mai bine: îl luați cu colindul, vă însoțește când mergeți cu sorcova și cu plugușorul... Pretutindeni are să vă fie pază și tovarăș.

Copiii strigară ura, zvârlindu-și căciuilile în sus, spre marea bucurie a lui Ciobănilă, care sări să le adune de pe jos.

Astfel, câinele își luă loc și umblă într-un cârd de urători pe la ferestrele gospodarilor, cu înfruptare din covrigii, nucile și colacii de căpătat. L-a înveselit nespus clopoțelul de acioaie, în clinchetele căruia mieluseii lui cutreierară târlele. S-a ridicat și a cerut să-l miroasă. Avea iz bun, și el l-a lins ușor. Așijderi a mirosit nuieleșă împodobită a sorcovei: nu i-a plăcut, florile n-aveau miresme de munte. Izul lor aducea cu cărțile purtate de copii la subțioară, când soseau la școală și el sărea să-i miroasă.

A fost și de Bobotează cu cioporul întreg. E drept că n-a intrat în biserică. Dar a mers cu alaiul până la malul apei unde s-a sfințit crucea. I-a trebuit apoi multă caznă până să adune mieluseii lui, care se încurcau pe

alunecușul de gheață. A fost nevoie să-l ajute și baci învățător.

Urmă apoi cealaltă jumătate de iarnă, de data asta cu zăpezi înalte și troiene până la brâu. Dracii de copii se vârău în ele și-l strigau să-i găsească. El intra bărbătește în omătul pufos, râcâia cu labele, îi scormonea, îi înhăța cu colții de sumane și-i scotea din găuri în hazul tuturor. Acum se lăsa întunerice devreme și cădea noaptea până-i astâmpăra pe la casele lor.

Dar s-a dus și iarna. Curând, Paștele a luminat satul, gătit și văruit de sărbătoare. În toate zilele vacanței copiii au venit să-l ia seara la denii, ziua la câmp, unde se jucau pe iarba proaspătă. Copiii îi culegeau flori, i le făceau mănunchi și i le dau în gură. El le lua între dinți și umbla așa cu ele un timp, ca să le facă plăcere. După ce osteneau, se așezau jos și-l făceau pe Ciobănilă domn învățător. El sta în șezut și-i asculta. Rând pe rând, treceau în fața lui și-i spuneau poezii ori alte lecții. Când greșea unul sau se încurca, ceilalți făceau semn câinelui, care îi punea prostului notă rea, adică îi da brânci cu capul și-l rostogolea în iarbă. Râdeau toți și râdea și el cu coada.

De Sf. Gheorghe un copil i-a adus să vadă o pereche de miei priori. Ciobănilă i-a mirosit lung și amănunțit. Izul de oaie adevărată îi deșteptă afunde aduceriminte cu aleanuri adormite, care îl tulburară. Se mai adăuga vremea, cu unduiri de adieri sosite din pajiști, cu cer albastru ca munții și izuri încâlcite abătute din toate părțile pământului, care-l îmoldeau cu ghesuri nedeslușite – fără pace – nu se schimbă însă.

Rămase același străjuitor credincios al târlei și al mieilor omenеști, și mai ales al baciului nou. Atât că aproape nu mai dormea noaptea. Sărea neconținut, ieșea din curte, scruta bezna, ulma vântul și, plin de o mare neliniște, de o ciudată presimțire, nu se mai culca.

Aștepta... Aștepta ceva de dincolo de rosturile obișnuite ale zilelor de aici... Mocnea în el o scânteioară de nădejde, necunoscută, în jurul căreia alergau și se grămădeau toate mințile în simțirile lui de până atunci.

Într-un revărsat de zori i se năluciră zvonuri de tălângi. Ascuți auzul... Veneau de departe, de către vale, și urcau. O undă de vânt le șterse. Se puse jos: pământul nu-i împărtăși nici o veste din coaja lui. Iar se sculă și se ciuli tot... Încordă până la durere auzul, și prin cleștarul văzduhului trezit de întâiele albe pâlpâiri ale luminii, suna, ca dintr-un fund pierdut de codru, talanga cu glas argintiu de la gâtul lui Florin, berbecul trufaș cu care avusese răcă veche la stână. Încremeni în ascultare: încet-încet, se slomneau și celelalte acioaie, una de la grumazul oii năzdrăvane, care scăpase singură din gura lupului, alta de la gâtul lui Foltea, urecheatul burtos pe spinarea căruia îl cocoșase baciul când, bolnav, nu-l mai ținuse picioarele. Mai așteptă... Un lătrat: al lui Lăbuș, starostele câinilor turmei... Și nu se mai îndoi; nu mai pregetă... Era adevărat!... Tot culcușul de amăgiri în care pribegia îl silise să-și facă popas se spulberă... Mieii cei noi, baciul lor, târla cea mare și albă? Piedici, peste care sare cum a sărit cu lanțul de gât orice poartă ce i-a stat în cale spre ai lui... Fără să mai cate înapoi, o luă la goană înaintea lor, pe drumul așternut cu umbre de rouă și lumini, și zbucni deodată, ca din pământ, drept în miezul turmei. Sări pe pieptul baciului și-și rezemă capul de inima omului, care-l îmbrățișă și-l primi cu ospăț mare, ca la praznicul întoarcerii fiului pierdut.

*Drăgaica,
24 iunie 1957, B[ucurești].*